

Ovaj projekt financira
Europska unija

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I PRIRODE

SPUO Hrvatska

IPA 2010 projekt „Jačanje kapaciteta za provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš (SPUO) na regionalnoj i lokalnoj razini“

Smjernice za primjenu postupka strateške procjene utjecaja na okoliš u gospodarenju otpadom

Zagreb, lipanj 2014.

Svrha publikacije:

Ova publikacija prikazuje mogući pristup uključivanja postupka strateške procjene utjecaja na okoliš u sektor gospodarenja otpadom. Budući da je izrada nove Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš u postupku, za dodatne informacije obratite se Ministarstvu zaštite okoliša i prirode.

Odricanje od odgovornosti:

Ova publikacija izrađena je uz pomoć Europske unije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost projektnog tima i ni na koji način se ne može smatrati da održava gledišta Europske unije.

Autori:

Ovaj dokument pripremljen je unutar projekta financiranog sredstvima Europske unije IPA 2010 „Jačanje kapaciteta za provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš na regionalnoj i lokalnoj razini“, koji je uz Ministarstvo zaštite okoliša i prirode provodio konzorcij EPTISA Servicios de Ingeniería S.L. i Dvokut Ecro d.o.o. (SPUO Hrvatska tim).

Tekst: Mario Pokrivač u suradnji s Jiříjem Dusíkom, Matjažem Harmelom i Martinom Smutným

Autor slike na naslovnici: Dvokut ECRO d.o.o.

Za više informacija:

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode

Ulica Republike Austrije 14

HR-10000 Zagreb

Tel: +385 (0) 1 3717 111

Fax: +385 (0) 1 3717 149

Web portal: www.mzoip.hr

SADRŽAJ

1	UVOD	4
1.1	Svrha	4
1.2	Korišteni propisi	4
2	PREGLED SUSTAVA PLANIRANJA U SEKTORU GOSPODARENJA OTPADOM	5
2.1	Sustav planiranja u sektoru gospodarenja otpadom	5
2.2	Glavni planski dokumenti, njihova struktura i odgovorna tijela	5
2.2.1	Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske	5
2.2.2	Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske	6
2.2.3	Plan gospodarenja otpadom jedinice lokalne samouprave i Grada Zagreba	8
2.2.4	Operativni program „Okoliš“	9
2.3	Veza između planova gospodarenja otpadom i njihovih strateških procjena utjecaja na okoliš i povezanih strateških procjena i procjena utjecaja na okoliš	9
2.4	Očekivan broj strateških procjena utjecaja na okoliš u sustavu planiranja sektora gospodarenja otpadom	11
3	ODNOS IZMEĐU STRATEŠKE PROCJENE I STRATEGIJE/PLANA/PROGRAMA	12
3.1	Tipični sadržaj strategije/plana/programa	12
3.2	Koraci za pripremu i usvajanje strategije/plana/programa	12
	UKRATKO O PROJEKTU SPUO HRVATSKA	15
	GLAVNI JAVNO DOSTUPNI MATERIJALI	15

1 UVOD

1.1 Svrha

Smjernice su izrađene s ciljem utvrđivanja najučinkovitijeg mogućeg pristupa integraciji strateške procjene utjecaja na okoliš (SPUO) u sektor gospodarenja otpadom, budući da je Zakonom o zaštiti okoliša (NN 80/13 i 153/13), člankom 63. određeno da se strateška procjena obvezno provodi za:

- strategije, planove i programe, uključujući njihove značajne izmjene i dopune koji se donose na državnoj, područnoj (regionalnoj) te na lokalnoj razini za velike gradove, iz područja: **gospodarenja otpadom** kada daju okvir za zahvate koji podliježu procjeni utjecaja na okoliš;
- strategije, planove i programe, uključujući njihove značajne izmjene i dopune čija se provedba financira iz sredstava Europske unije;
- strategije, planove i programe koji imaju utjecaj na ekološku mrežu.

Poglavlje 2 daje opći pregled planskih dokumenata u sektoru gospodarenja otpadom (strategije, planovi i programi) i sažima njihove značajke.

Poglavlje 3 opisuje tipične korake i tijek glavnih koraka u postupcima planiranja u sektoru gospodarenja otpadom kao i mogućnosti koje se mogu poduzeti u okviru strateške procjene utjecaja na okoliš.

1.2 Korišteni propisi

Smjernice se temelje na:

- Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13 i 153/13)
- Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13)
- Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08)
- Nacrt Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (travanj 2014.)
- Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (NN 64/08)
- Pravilnik o povjerenstvu za stratešku procjenu (NN 70/08)
- Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13)
- Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05)
- Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007. do 2015. godine (NN 85/07, 126/10 i 31/11)
- Operativni program „Okoliš“ 2007.-2013.

2 PREGLED SUSTAVA PLANIRANJA U SEKTORU GOSPODARENJA OTPADOM

2.1 Sustav planiranja u sektoru gospodarenja otpadom

Planiranje u sektoru gospodarenja otpadom ima ključnu ulogu u uspostavi održivog sustava gospodarenja otpadom. Glavna svrha je dati pregled tijeka otpada i mogućnosti postupanja s njim. Podrobnije, njihov je cilj pružiti okvir za planiranje te osigurati:

- Usklađivanje s politikom i ciljevima gospodarenja otpadom: planovi gospodarenja otpadom, državni kao i lokalni/regionalni, važni su instrumenti koji doprinose primjeni i ostvarivanju politika i ciljeva gospodarenja otpadom na nacionalnoj razini te na razini Europske unije.
- Pregled karakteristika otpada i dostatnog kapaciteta za gospodarenje otpadom: planovi gospodarenja otpadom pružaju pregled tokova otpada i količina kojima je potrebno gospodariti. Nadalje, osiguravaju usklađivanje kapaciteta, načina skupljanja te postupanje s otpadom kojim se mora gospodariti.
- Kontrolu tehnoloških mjera: karakteristike otpada određuju koje tehnološke mjere treba koristiti za eliminiranje ili smanjenje određenih vrsta otpada, pregled ekonomičnosti i potreba za ulaganjima: planovi gospodarenja otpadom omogućavaju navođenje financijskih zahtjeva za skupljanje, obradu otpada, itd.
- Na temelju tih podataka mogu se utvrditi potrebe za budućim ulaganjima.

Budući da rješavanje mnogih problema gospodarenja otpadom zahtijeva uključivanje više sudionika/nadležnih uprava, dosljedno planiranje pomaže da se izbjegne nepotrebno dupliciranje napora te na taj način doprinosi svim sudionicima prilikom njihovog zajedničkog rada.

Sve složenija problematika otpada i sve viši standardi određeni EU direktivama nameću sve veće zahtjeve vezano uz prikladnost postrojenja za obradu. U mnogim slučajevima, to znači veća i složenija postrojenja za postupanje s otpadom što uključuje suradnju nekoliko regionalnih jedinica prilikom uspostave i rada postrojenja. Kako bi se osigurala korist od rada postrojenja na višoj razini, pokrivajući veće područje, usluge često pružaju međuopćinske jedinice ili privatne tvrtke. Takav je pristup opravdan naročito za tokove otpada ili načine postupanja s otpadom koji zahtijevaju skupu opremu ili velika ulaganja, kao što je npr. izgradnja spalionice.

Postupak planiranja na području gospodarenja otpadom odvija se u ciklusima koji osiguravaju kontinuirano unapređenje. U principu, to je kontinuirani proces u kojem se planski dokument revidira u regularnim intervalima. Proces se može podijeliti u 6 faza koje uključuju:

- opća razmatranja i polazišta,
- pregled postojećeg stanja,
- planiranje,
- savjetovanje s javnošću,
- provedbu,
- reviziju plana.

2.2 Glavni planski dokumenti, njihova struktura i odgovorna tijela

2.2.1 Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske

Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (RH) predstavlja temeljnu viziju dugoročnog gospodarenja otpadom te ga postavlja kao državni prioritet. Vizija izložena u Strategiji je „bezdeponijski

koncept“ kojem se teži kao idealu za čije ostvarenje potrebno je zatvaranje kruga nastajanja otpada od izbjegavanja generacije otpada, smanjenje količina, reciklaže i oporabe te iskorištavanje inertnog ostatka.

Strategijom se uređuje gospodarenje različitim vrstama otpada na teritoriju RH, od njegova nastanka do konačnog odlaganja, s osnovnim ciljem ostvarivanja i održavanja cjelovitog sustava gospodarenja otpadom koji će biti ustrojen prema suvremenim europskim standardima i zahtjevima, a sa svrhom da se maksimalno izbjegne, odnosno smanji nastajanje otpada, smanji, na najmanju moguću mjeru, nepovoljni utjecaj otpada na ljudsko zdravlje, okoliš i klimu, te da se cjelokupno gospodarenje otpadom uskladi s načelima održivog razvoja.

Strategija gospodarenja otpadom je bila donesena 2005. godine okvirno za razdoblje 20 godina. Za strategiju nije bila provedena SPUO, jer za vrijeme njezinog donošenja SPUO nije bio dio zakonodavnog okvira RH.

U skladu s nacionalnim zakonodavstvom za novu Strategiju gospodarenja otpadom Republike Hrvatske potrebno je provesti SPUO.

2.2.2 Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske

Nositelj izrade Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske je Ministarstvo nadležno za poslove zaštite okoliša, a donosi ga Vlada RH. Plan se donosi za razdoblje od 6 godina, a po potrebi u tome razdoblju podložan je izmjenama i dopunama. Nadležno Ministarstvo izvještava Europsku komisiju o donošenju Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske i njegovim izmjenama i dopunama.

Nadzor nad provedbom Plana provodi nadležno Ministarstvo, koje je dužno izraditi trogodišnje izvješće o izvršenju utvrđenih obveza, ostvarenja ciljeva i učinkovitosti poduzetih mjera iz Plana, kojeg podnosi Vladi.

Plan gospodarenja otpadom RH određuje i usmjerava gospodarenje otpadom te na temelju analize postojećeg stanja na području gospodarenja otpadom, ciljeva gospodarenja otpadom i ciljeva za pojedine sustave gospodarenja posebnim kategorijama otpadom određuju se mjere za unaprjeđivanje postupaka pripreme za ponovnu uporabu, recikliranje i drugih postupaka oporabe i zbrinjavanja otpada na kopnenom i morskom prostoru RH, a sadrži osobito:

1. analizu i ocjenu stanja gospodarenja s otpadom i analizu i utvrđivanje lokacija onečišćenih otpadom,
2. osnovne ciljeve gospodarenja otpadom,
3. vrste, količine i porijeklo proizvedenog otpada na području RH, otpad koji će se vjerojatno izvoziti ili uvoziti u RH te procjenu budućih tokova otpada,
4. postojeće sustave i mrežu građevina i uređaja za gospodarenje otpadom uključujući sve programe/sustave gospodarenja posebnim kategorijama otpada,
5. procjenu razvoja tijeka otpada, potrebe i način uspostave novih sustava i mreže građevina i uređaja za gospodarenje otpadom,
6. kriterije za određivanje načelnih lokacija i potrebnih kapaciteta novih građevina i uređaja za gospodarenje otpadom,
7. opće tehničke zahtjeve za građevine i uređaje za gospodarenje s otpadom,
8. organizacijske aspekte gospodarenja otpadom i raspodjela odgovornosti između privatnih i javnih subjekata koji se bave gospodarenjem otpadom,
9. popis projekata RH, jedinica regionalne samouprave i jedinica lokalne samouprave važnih za provedbu Plana,
10. izvore i visine financijskih sredstava za provedbu svih mjera gospodarenja otpadom,
11. procjenu korisnosti i prikladnosti uporabe ekonomskih i drugih instrumenata u gospodarenja otpadom uz nesmetano funkcioniranje unutarnjeg tržišta,
12. mjere i smjernice (politike) za provedbu Plana koje sadrže:

- opće mjere za gospodarenje otpadom,
- mjere za gospodarenje opasnim otpadom i sanaciju Planom utvrđenih lokacija onečišćenih otpadom,
- mjere za gospodarenje posebnim kategorijama otpada,
- opće smjernice (politike) gospodarenja otpadom i metode gospodarenja otpadom ili politike za otpad koji predstavlja posebne probleme u gospodarenju,
- smjernice za uporabu i zbrinjavanje otpada u skladu s načelima zaštite okoliša i gospodarskim načelima,
- smjernice za osiguranje najpovoljnijih tehničkih, proizvodnih i gospodarskih mjera za postizanje ciljeva gospodarenja otpadom,
- kriterije tehničke i ekonomske provedivosti u gospodarenju opasnim otpadom,
- financiranje mjera za uspostavu sustava gospodarenja otpadom,
- mjere potrebne radi primjene kampanja za podizanje svijesti javnosti i pružanje potrebnih informacija namijenjenih široj javnosti ili posebnoj skupini zainteresiranih potrošača,
- mjere gospodarenja morskim otpadom.

13. način i rokovi izvršenja Plana.

Plan sadrži i **Kartu gospodarenja otpadom** koja definira:

1. trenutne lokacije gospodarenja otpadom (odlagališta otpada koja su karakterizirana prema njihovom statusu, tvrtke i postrojenja koja se bave gospodarenjem otpadom),
2. načelni raspored budućih lokacija građevina za gospodarenje otpadom (centri za gospodarenje otpadom, pretovarne stanice, postrojenja za termičku obradu otpada, odlagališta opasnog i neopasnog inertnog otpada).

Sastavni dio Plana gospodarenja otpadom RH je i **Plan sprječavanja nastanka otpada**, koji osobito sadrži:

1. ciljeve sprječavanja nastanka otpada,
2. mjere potrebne za ostvarenje ciljeva smanjivanja ili sprječavanja nastanka otpada, koje se odnose na:
 - planiranje ili druge ekonomske instrumente kojima se promiče učinkovita uporaba sirovina i resursa,
 - promicanje istraživanja i razvoja na području postizanja čistijih tehnologija i proizvoda kao i promicanje i uporaba rezultata takvoga istraživanja i razvoja,
 - razvoj učinkovitih i sadržajnih pokazatelja pritiska na okoliš povezanih s nastankom otpada u cilju doprinosa sprječavanju nastanka otpada na razini jedinice lokalne samouprave i regionalne (područne) samouprave i na razini Republike Hrvatske,
 - promicanje ekodizajna (sustavne integracije aspekata zaštite okoliša u dizajn proizvoda s ciljem unaprjeđenja ponašanja proizvoda s obzirom na zaštitu okoliša u cijelom životnom vijeku proizvoda),
 - pružanje informacija o tehnikama sprječavanja nastanka otpada s ciljem jednostavnije primjene najboljih dostupnih tehnika u industriji,
 - organiziranje izobrazbe nadležnih tijela u pogledu uključivanja zahtjeva za sprječavanje nastanka otpada prilikom izdavanja dozvola,
 - uključivanje mjera za sprječavanje proizvodnje otpada u postrojenjima koja nisu obvezna ishoditi okolišnu dozvolu prema zakonu kojim se uređuje zaštita okoliša – mjere mogu obuhvaćati procjene ili planove sprječavanja nastanka otpada,
 - organiziranje kampanja za podizanje svijesti ili pružanje pomoći osobama u pogledu financijske potpore, savjeta kod donošenja odluka i drugo,

- sklapanje dobrovoljnih sporazuma, organiziranje foruma potrošača/proizvođača ili sektorskih pregovora kako bi se relevantni poslovni ili industrijski sektori potakli na izradu vlastitih planova ili ciljeva sprječavanja nastanka otpada ili zamjenu proizvoda ili njihove ambalaže koji proizvode previše otpada,
- promicanje provjerenih sustava za gospodarenje okolišem (EMS), uključujući EMAS i ISO 14001,
- ekonomske instrumente za odgovornije ponašanje potrošača prema okolišu u smislu kupnje proizvoda sa što manje ambalaže,
- organizacije kampanja podizanja svijesti i pružanje informacija usmjereno na širu javnost ili određenu kategoriju potrošača,
- promicanje znaka zaštite okoliša,
- postizanje dogovora s industrijom, putem studija o proizvodima poput onih koji se organiziraju u okviru integriranih politika za proizvode, ili s trgovcima na malo o dostupnosti informacija o sprječavanju nastanka otpada i dostupnosti proizvoda koji u manjoj mjeri utječu na okoliš,
- integraciju kriterija zaštite okoliša i sprječavanja nastanka otpada u postupcima javnih i korporativnih nabava,
- promicanje ponovne uporabe i/ili popravka odgovarajućih isluženih proizvoda ili njihovih komponenata, posebice kroz obrazovne, gospodarske, logističke i druge mjere.

U skladu s nacionalnim zakonodavstvom za Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske potrebno je provesti SPUO.

U tijeku je projekt Ministarstva zaštite okoliša i prirode u okviru kojeg se izrađuje Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2015.-2021. godine. U okviru istog projekta provodi se i SPUO.

2.2.3 Plan gospodarenja otpadom jedinice lokalne samouprave i Grada Zagreba

Plan gospodarenja otpadom jedinice lokalne samouprave, odnosno Grada Zagreba donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave, odnosno Grada Zagreba za razdoblje od šest godina, a po potrebi u tom razdoblju donosi njegove izmjene i dopune.

Za prijedlog Plana gospodarenja otpadom jedinice lokalne samouprave, odnosno Grada Zagreba, nositelj izrade dužan je za prijedlog navedenog plana gospodarenja otpadom ishoditi prethodnu suglasnost upravnog tijela jedinice područne (regionalne) samouprave nadležnog za poslove zaštite okoliša, odnosno resornog Ministarstva nadležnog za gospodarenje otpadom na prijedlog plana gospodarenja otpadom Grada Zagreba.

Plan gospodarenja otpadom jedinice lokalne samouprave i Grada Zagreba sadrži najmanje sljedeće:

1. analizu, te ocjenu stanja i potreba u gospodarenju otpadom na području jedinice lokalne samouprave, odnosno Grada Zagreba, uključujući ostvarivanje ciljeva,
2. podatke o vrstama i količinama proizvedenog otpada, odvojeno sakupljenog otpada, odlaganju komunalnog i biorazgradivog otpada te ostvarivanju ciljeva,
3. podatke o postojećim i planiranim građevinama i uređajima za gospodarenje otpadom te statusu sanacije neusklađenih odlagališta i lokacija onečišćenih otpadom,
4. podatke o lokacijama odbačenog otpada i njihovom uklanjanju,
5. mjere potrebne za ostvarenje ciljeva smanjivanja ili sprječavanja nastanka otpada, uključujući izobrazno-informativne aktivnosti i akcije prikupljanja otpada,
6. opće mjere za gospodarenje otpadom, opasnim otpadom i posebnim kategorijama otpada,
7. mjere prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada,

8. mjere odvojenog prikupljanja otpadnog papira, metala, stakla i plastike te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada,
9. popis projekata važnih za provedbu odredbi Plana,
10. organizacijske aspekte, izvore i visinu financijskih sredstava za provedbu mjera gospodarenja otpadom,
11. rokove i nositelje izvršenja Plana.

U skladu s nacionalnim zakonodavstvom za planove gospodarenja otpadom jedinica lokalne samouprave potrebno je provesti ocjenu o potrebi strateške procjene, a za planove gospodarenja otpadom velikih gradova, obavezna je provedba SPUO.

2.2.4 Operativni program „Okoliš“

Glavni strateški cilj Operativnog programa za zaštitu okoliša i energetiku 2007.-2013. je unaprjeđenje infrastrukture u zaštiti okoliša na održivi način te time poboljšanje stanja okoliša. Ovaj strateški cilj proizlazi dijelom iz analize postojećeg stanja u sektorima zaštite okoliša, dijelom iz postupaka i pregovora o pridruživanju te usklađivanju s pravnom stečevinom EU na polju zaštite okoliša, kao i iz državnih i EU dokumenata.

Analiza ukazuje na nužnost zahtjevnih intervencija u financijskom i institucijskom smislu. Iako je uočljiv jasan slijed potpore kroz IPA prioritetne sektore (otpad i voda), Operativni program također obuhvaća proširenje na nekoliko novih područja intervencije – kakvoća zraka, zaštita prirode i biološke raznolikosti i energetike.

Operativni program uključuje pet strateških ciljeva koji su osmišljeni kao odgovor na izazove u sektorima gospodarenja otpadom, gospodarenja vodama, zaštite zraka, zaštite prirode i energetike.

U skladu s nacionalnim zakonodavstvom spomenutim u uvodu operativni program za okoliš zahtijevao je stratešku procjenu utjecaja na okoliš.

Trenutno je u izradi Operativni program za razdoblje 2014.-2020. i strateške studija na temelju koje će se provesti postupak strateške procjene utjecaja programa na okoliš, a Zakonom o zaštiti okoliša propisana je obveza provođenja strateške procjene utjecaja na okoliš i za sve buduće operativne programe u sektoru gospodarenja otpadom.

2.3 Veza između planova gospodarenja otpadom i njihovih strateških procjena utjecaja na okoliš i povezanih strateških procjena i procjena utjecaja na okoliš

Strateška procjena utjecaja na okoliša za planove gospodarenja otpadom na višoj razini koji se odnose na općenite probleme gospodarenja otpadom ne može prikazivati detaljne prostorne značajke povezane sa zaštitom okoliša ili prirode. Ovakvi planovi trebali bi rješavati sljedeća pitanja:

- Usporedba alternativa koje su predložene od strane planera, napravljenih na razni detalja na kojoj su varijante razvijene
- Analiza usklađenosti s relevantnim nacionalnim i EU ciljevima zaštite okoliša, prirode i zdravlja (i ostalih povezanim dokumentima koji oblikuju ciljeve za unaprjeđenje održivog razvoja, klimatske promjene i mogućih relevantnih dokumenata gospodarenja otpadom (npr. Bijela knjiga EU o gospodarenju otpadom)
- Procjena ključnih utjecaja na širokom prostoru koji se moraju razmatrati na ovoj razni planiranja (priroda, obala, krajobraz, zrak i staklenički plinovi, buka, vode i more)

- Prikaz preporuka za pitanja i mjere zaštite okoliša koje se moraju razmatrati ili u idućim planovima gospodarenja otpadom i njihovim strateškim procjenama utjecaja na okoliš i/ili u specifičnim projektima gospodarenja otpadom i njihovim procjenama utjecaja na okoliš
- Obraćanje pozornosti na moguće kumulativne utjecaja i utjecaje na razvoj – urbani i industrijski razvoj, rudarstvo itd.) te davanje preporuka za pitanja koja se trebaju uzeti u obzir tijekom izrade planova gospodarenja otpadom i njihove strateške procjene utjecaja na okoliš.

Za razliku od gore prikazanih planova na višoj razini, strateška procjena za detaljniji plan gospodarenja otpadom direktno je povezana uz planiranje specifičnih projekata gospodarenja otpadom, učinkovito podržava izradu planova gospodarenja otpadom i može se odnositi na prostorne značajke. Takva strateška procjena može pomoći kod sljedećih pitanja:

- Usporedba mogućnosti za provedbu alternativa gospodarenja otpadom koje su razmatrane unutar planova na višoj razini – ovo može i dalje uključivati varijante koje se odnose na smještaj kao i na tehničku izvedbu
- Analiza usklađenosti s regionalnim ili lokalnim ciljevima zaštite okoliša (npr. akcijskim planovima zaštite zraka, kartama buke i akcijskim planovima itd.)
- Procjena svih relevantnih učinaka na ovoj razini planiranja
- Prikaz preporuka za pitanja i mjere zaštite okoliša koje će se uzeti u razmatranje u narednim planovima gospodarenja otpadom i njihovim strateškim procjena i/ili u specifičnim projektima gospodarenja otpadom i njihovim procjenama utjecaja na okoliš
- Prikaz preporuka za rješavanje kumulativnih utjecaja višestrukih razvoja u promatranom području u relevantnom planu gospodarenja otpadom i njegovoj strateškoj procjeni utjecaja na okoliš.

Kao što je prikazano na gornjim primjerima, strateška procjena može se odnositi na različite teme u različitim planovima gospodarenja otpadom. To je u potpunosti posve u skladu s odredbama Direktive 2001/42/EC o procjeni učinaka pojedinih planova i programa na okoliš (SPUO Direktiva), članak 4. stavak 3. koji propisuje da gdje planovi i programi čine dio hijerarhije, države članice, u cilju izbjegavanja dupliciranja procjena, moraju uzeti u obzir činjenicu da će se procjena provoditi na različitim razinama. U tu svrhu, između ostalog, radi izbjegavanja dupliciranja procjene, države članice će primijeniti čl. 5., stavke 2. i 3.

Članak 5. stavak 2. SPUO Direktive o strateškoj procjeni pruža mogućnost za utvrđivanje fleksibilnog fokusa strateške procjene, navođenjem da strateška procjena uključuje informacije koje se moraju razumno uzeti u obzir, uzimajući u obzir trenutno znanje i metode procjene, sadržaj i razinu detaljnosti u planu ili programu, njegovu fazu u procesu donošenja odluka i do koje mjere će određene stvari biti prikladnije procijenjene na različitim razinama u procesu, radi izbjegavanja dupliciranja procjena.

Od interesa za sektor gospodarenja otpadom i s tim povezanih različitih strateških procjena i procjena utjecaja na okoliš je i članak 5. stavak 3. SPUO Direktive koji omogućuje da strateška procjena koristi sve relevantne informacije, na način da ona propisuje relevantne informacije dostupne za okolišne značajke planova i programa, postignute na drugim razinama odlučivanja ili putem drugih propisa koji se mogu koristiti za osiguranje informacija potrebnih za stratešku procjenu.

2.4 Očekivan broj strateških procjena utjecaja na okoliš u sustavu planiranja sektora gospodarenja otpadom

Na osnovu gornjih informacija, napravljena je sljedeća procjena broja i učestalosti provođenja postupaka strateške procjene utjecaja na okoliš i ocjene o potrebi strateške procjene (screening) za sektor gospodarenja otpadom:

strategija/plan/program	Kako često je potrebno donošenje/revizija	Broj dokumenata u 5 godina	Minimum i maksimum screening/SPUO
Strategija gospodarenja otpadom RH	Po potrebi Prosječno revizija svakih 10 godina	0	0 SPUO
Plan gospodarenja otpadom RH	Svakih 6 godina	1	1 SPUO
Plan gospodarenja otpadom jedinice lokalne samouprave i Grada Zagreba	Svakih 6 godina	1	539 screeninga 16 SPUO za velike gradove
Operativni program „Okoliš“	Svakih 7 godina	1	1 SPUO
UKUPNO OČEKIVANI BROJ U 5 GODINA	Screening: 535 SPUO: Minimum: 19 Maksimum: 50		

3 ODNOS IZMEĐU STRATEŠKE PROCJENE I STRATEGIJE/PLANA/PROGRAMA

3.1 Tipični sadržaj strategije/plana/programa

Iz ranije navedenog vidljivo je da za područje gospodarenja otpadom važe klasični principi planiranja, koji se primjenjuju za specifične dokumente, čiji sadržaj se toliko razlikuje, da nije moguće odrediti tipični sadržaj svih planskih dokumenata. Na osnovu prethodnih poglavlja možemo ipak izdvojiti sljedeća generalna poglavlja planskih dokumenata za područje gospodarenja otpadom:

- definiranje namjena i pozicioniranje strategije/plana/programa u sustavu planiranja,
- analiza postojećeg stanja s glavnim zaključcima/definiranim problemima,
- definiranje ciljeva,
- akcijski plan – definiranje mjera, odgovornih institucija, roka provedbe i resursa za financiranje.
- upute i poveznice s podređenim planskim dokumentima (ako postoje).

3.2 Koraci za pripremu i usvajanje strategije/plana/programa

U nastavku je prikazano na koji način je moguće povezati postupke izrade SPP i SPUO. Da bi SPUO postigla očekivane učinke na SPP vrlo je važno provoditi je paralelno s postupkom planiranja, odnosno ne kasniti s njenim uključivanjem ili u najgorem slučaju započeti tek kada je SPP već izrađen. Uključivanjem SPUO u kasnijoj fazi planiranja smanjuju se mogućnosti za mijenjanje strateških pitanja SPP što za posljedicu može imati produženje postupka donošenja SPP (npr. ako se strateškom procjenom procijeni da je SPP kao takav neprihvatljiv) ili provođenje SPUO samo formalno, bez utjecaja na SPP.

BR.	KORACI U POSTUPKU PLANIRANJA	KORACI U POSTUPKU SPUO	PROCJENA POTREBNIH DANA (SPUO) ¹	PRAKTIČNI SAVJETI
1.	PRIPREMA STRUČNIH PODLOGA	PREGLED STRATEŠKIH STUDIJA ZA RELEVANTNE SPP	20	Potaknite provedbu SPUO za sve SPP koje utječu na SPP nižeg reda. Prikupite informacije iz svih relevantnih SPUO i razmotrite koje bi sve preporuke iz njih mogle biti primjenjive u vašoj SPUO.
2.	ODLUKA O IZRADI SPP DEFINIRANJE GLAVNIH CILJEVA	OCJENA O POTREBI STRATEŠKE PROCJENE I OCJENA PRIHVATLJIVOSTI ZA EKOLOŠKU MREŽU	90	!!! Ovaj bi korak mogao oduzeti više vremena od predviđenog. Započnite ga što je prije moguće. Ukoliko ste sigurni da će se morati provesti postupak SPUO, preskočite ocjenu o potrebi strateške procjene, informirajte ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša odnosno nadležno upravno tijelo u županiji o započinjanju postupka SPUO i provedite postupak ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu.
3.	PRIKUPLJANJE I OBRADA PODATAKA	ODLUKA O ZAPOČINJANJU POSTUPKA STRATEŠKE PROCJENE	30	U idealnom slučaju, objedinite odluke o obvezi provedbe strateške procjene i odluku o započinjanju postupka strateške procjene.
4.		ODABIR OVLAŠTENIKA	60	Započnite s odabirom ovlaštenika odmah nakon što ste zaključili da će SPUO biti potrebna. U projektom zadatku za izrađivače SPP i ovlaštenika trebalo bi definirati i obvezu razmjene informacija te međusobne suradnje.
5.	OCJENA STANJA RAZVOJA	ODREĐIVANJE SADRŽAJA STRATEŠKE STUDIJE	5 +	Povežite ovaj korak SPUO s internom analizom informacija koje ste prikupili tijekom koraka 3. i 4.

¹ Procjena potrebnih dana kombinacija je iskustva SPUO projektnog tima i zakonskih obveza.

BR.	KORACI U POSTUPKU PLANIRANJA	KORACI U POSTUPKU SPUO	PROCJENA POTREBNIH DANA (SPUO) ¹	PRAKTIČNI SAVJETI
		IMENOVANJE POVJERENSTVA	30 + 5	kako biste mogli odrediti moguća varijantna rješenja i ključna pitanja na koja treba obratiti pozornost kako pri izradi SPP, tako i pri izradi strateške studije. Ukoliko ste već odabrali ovlaštenika, uključite ga u postupak konzultacija kao pomoć pri prikupljanju i analizi dobivenih informacija.
6.	IZRADA NACRTA PRIJEDLOGA SPP, UKLJUČUJUĆI I PROGRAM PRAĆENJA STANJA OKOLIŠA I EKOLOŠKE MREŽE i USKLAĐIVANJE SPP SA PREPORUKAMA I/ILI ZAKLJUČCIMA SPUO	IZRADA STRATEŠKE STUDIJE i OCJENA CJELOVITOSTI I STRUČNE UTEMELJENOSTI STRATEŠKE STUDIJE OD STRANE POVJERENSTVA (MIŠLJENJE POVJERENSTVA)	Priprema strateške studije + 30 + 15	Povežite izradu strateške studije s izradom nacrtu prijedloga SPP. U SPUO usmjerite se samo na važna pitanja koja su ključna za predmetne SPP i koristite ih kod usporedbe varijantnih rješenja predloženih aktivnosti. Odvojite dovoljno vremena kako bi se SPUO provela kvalitetno. Kvalitetna strateška procjena zahtijeva vrijeme za mjerodavne studije i konzultacije s izrađivačem SPP. Organizirajte redovne sastanke na kojima će izrađivači SPP i ovlaštenici izvještavati o svojim saznanjima i preporukama za izradu nacrtu SPP. Osigurajte da se strateškom procjenom razmotre svi prijedlozi SPP i obradi njihov kumulativni utjecaj. U slučaju kada bi se to moglo pokazati korisnim, dodatno konzultirajte relevantna tijela javne vlasti i članove Povjerenstva.
7.	JAVNA RASPRAVA	JAVNA RASPRAVA	45	Organizirajte postupak javne rasprave. Javno izlaganje će vam pomoći dobiti komentare relevantnih institucija i javnosti o tome kako poboljšati SPP. Jasno i kratko predstavite planske prijedloge i pridružene rezultate strateške studije široj javnosti.
8.	IZRADA KONAČNE SPP	PRIPREMA ZAHTJEVA ZA MIŠLJENJEM MINISTARSTVA NADLEŽNOG ZA ZAŠTITU OKOLIŠA ODNOSNO NADLEŽNOG UPRAVNOG TIJELA ZA ZAŠTITU OKOLIŠA U ŽUPANIJI O PROVEDENOM POSTUPKU SPUO		Pripremite jasne odgovore na prikupljene komentare - za svaki komentar navedite je li relevantan i na koji način je uzet u obzir u SPP ili SPUO te koje su promjene (ukoliko ih je bilo) unesene u SPP/ SPUO.
9.	POTVRĐIVANJE SPP OD STRANE NADLEŽNIH TIJELA	MIŠLJENJE MINISTARSTVA NADLEŽNOG ZA ZAŠTITU OKOLIŠA ODNOSNO NADLEŽNOG UPRAVNOG TIJELA ZA ZAŠTITU OKOLIŠA U ŽUPANIJI O PROVEDENOM POSTUPKU SPUO (prema potrebi uključuje i MIŠLJENJE MINISTARSTVA NADLEŽNOG ZA ZAŠTITU PRIRODE O PRIHVATLJIVOSTI SPP ZA EKOLOŠKU MREŽU)	30 + 30	!!! Ovaj korak može trajati dulje od predviđenog. Započnite što ranije.

BR.	KORACI U POSTUPKU PLANIRANJA	KORACI U POSTUPKU SPUO	PROCJENA POTREBNIH DANA (SPUO) ¹	PRAKTIČNI SAVJETI
10.	USVAJANJE SPP OD STRANE SABORA RH, VLADE RH, ŽUPANIJSKE SKUPŠTINE, GRADSKOG ILI OPĆINSKOG VIJEĆA	UZIMANJE U OBZIR REZULTATA SPUO PRILIKOM DONOŠENJA ODLUKA NA PRIJEDLOG SPP	/	
11.		IZVJEŠĆE O PROVEDENOJ STRATEŠKOJ PROCJENI	30	Iskoristite vrijeme potrebno za donošenje mišljenja (korak broj 8) za pripremu izvješća. Pri izradi izvješća koristite rezultate strateške studije, mišljenje povjerenstva, mišljenja i prijedloge iz javne rasprave te donesene odluke.

UKRATKO O PROJEKTU SPUO HRVATSKA

Projekt je proveden u skladu s Direktivom 2001/42/EC o procjeni učinka pojedinih planova i programa na okoliš.

Svrha projekta bila je ojačati kapacitete za provedbu postupaka strateške procjene utjecaja na okoliš u Republici Hrvatskoj na regionalnoj i lokalnoj razini.

Aktivnosti i rezultati

Komponenta 1

- analizirana je transpozicija SPUO Direktive u Hrvatskoj
- analiziran je institucionalni okvir i postojeći kapaciteti za provedbu postupaka SPUO u Hrvatskoj te su isti uspoređeni s institucionalnim okvirom u drugim državama članicama Europske unije

Komponenta projekta 2

- provedena je obuka grupe od 10 SPUO trenera iz Ministarstva zaštite okoliša i prirode i izrađen priručnik za obuku SPUO trenera
- održano je 42 dana treninga za više od 700 službenika relevantnih tijela, SPUO ovlaštenika i nevladinih udruga koji će biti uključeni u provedbu postupka SPUO na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini

Komponenta projekta 3

- izrađena su tri SPUO proceduralna priručnika za državnu, regionalnu i lokalnu razinu
- izrađena su tri metodološka priručnika
- izrađeno je trinaest priručnika za primjenu postupka SPUO pri planiranju u pojedinim područjima

Projekt je započeo 23. listopada 2012. i trajao je 20 mjeseci. Vrijednost projekta iznosila je 1.075.250 €, od čega je 10%, odnosno 107.525 €, iznos nacionalnog sufinanciranja.

GLAVNI JAVNO DOSTUPNI MATERIJALI

- Priručnik za provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš na državnoj razini
- Priručnik za provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš na područnoj (regionalnoj) razini
- Priručnik za provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš na lokalnoj razini
- Opće metodološke preporuke za izradu strateških studija
- Smjernice za ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu
- Smjernice za primjenu pogodnih alata za analizu
- Smjernice za primjenu postupka strateške procjene utjecaja na okoliš u prostornom planiranju
- Smjernice za primjenu postupka strateške procjene utjecaja na okoliš u regionalnom razvoju
- Smjernice za primjenu postupka strateške procjene utjecaja na okoliš u gospodarenju otpadom
- Smjernice za primjenu postupka strateške procjene utjecaja na okoliš u vodnom gospodarstvu
- Smjernice za primjenu postupka strateške procjene utjecaja na okoliš u poljoprivredi
- Smjernice za primjenu postupka strateške procjene utjecaja na okoliš u šumarstvu
- Smjernice za primjenu postupka strateške procjene utjecaja na okoliš u ribarstvu
- Smjernice za primjenu postupka strateške procjene utjecaja na okoliš u energetici
- Smjernice za primjenu postupka strateške procjene utjecaja na okoliš u industriji
- Smjernice za primjenu postupka strateške procjene utjecaja na okoliš u rudarstvu
- Smjernice za primjenu postupka strateške procjene utjecaja na okoliš u prometu
- Smjernice za primjenu postupka strateške procjene utjecaja na okoliš u elektroničkim komunikacijama
- Smjernice za primjenu postupka strateške procjene utjecaja na okoliš u turizmu

Projekt je financirala
Europska unija

eptisa

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I PRIRODE